

Spoštovane članice in člani!

Izteklo se je Mednarodno leto gora, ki nas je opominjalo na pomen gora. Gorski svet ima izjemno pomembno vlogo, saj igra osrednjo vlogo pri zbiranju in shranjevanju pitne vode- neizogibno potrebne za vse nas. Velike spremembe v višini, nagibu in osončenosti imajo velik vpliv na temperaturo, vetrove, razpoložljivo vlago in sestavo prsti na zelo kratkih razdaljah. V gorskem svetu najdemo izjemno biološko pestrost, ki je posledica velikega števila raznolikih življenjskih okolij, ki jih pogojujejo mikroklimatske razmere. Nekatere alpske vrste rastlin so prilagojene na mikrookolje, ki je nastalo v senci ene skale. Mnogim vrstam predstavlja gorski svet zadnje zatočišče, potem ko so bile izrinjene iz nižin, ki so prenatrpane s človekovimi aktivnostmi. Zaradi edinstvenih pogojev je gorski ekosistem izredno ranljiv. Majhne spremembe v temperaturi, padavinah ali stabilnosti prsti lahko povzročijo izgubo celotne združbe rastlin in živali. Gorski svet najbolj ogrožata netrajnostno izkoriščanje naravnih dobrin in gorski turizem, posledično z obema dejavnostnima pa gradnja infrastrukture. Škodljivo vpliva na gorski svet tudi uvajanje intenzivnega kmetijstva.

Mnogim vrstam ptic je gorski svet tudi edino življenjsko okolje. Samo v Evropi je takih 73 vrst ptic, med katerimi jih je žal polovica že ogroženih zaradi neustreznega gospodarjenja z gozdom, netrajnostnega kmetijstva in izkoriščanja virov zaradi turizma. Ogrožene vrste pa so običajno redke in slabo poznane. Gorski svet pa zaradi težavnega terena predstavlja še dodatno težavo pri preučevanju vrst.

V Sloveniji imamo edini nacionalni park v gorskem svetu in to je Triglavski nacionalni park (TNP). Razglašen je tudi za mednarodno pomembno območje za ptice ravno zaradi vrst, ki pripadajo alpskemu biomu. To so planinska pevka, planinski vrabec in planinska kavka, ki gnezdiijo nad drevesno mejo ter skalni plezalček, ki ga najdemo izključno na skalnih stenah. Skalne stene nudijo varno gnezdišče tudi drugim vrstam kot so planinski orel, sokol selec, planinski hudournik in skalna lastovka. Značilno ekstremno življenjsko okolje so še pas lišajev in mahov ter kamnita travišča. In kako ravnamo z edinim nacionalnim parkom, ki ga premoremo. Slaba tretjina parka je namenjena paši in ekstenzivnemu kmetijstvu. Triglavske gozdove intenzivno izkoriščajo za pridelavo lesa. V park se zajedajo gozdne ceste, vlake in planinske poti. V parku je 35 planinskih koč, po ocenah obišče samo v poletnih mesecih TNP 1, 3 milijona ljudi. Ali je TNP sposoben sprejeti množico turistov in dejavnosti ne da bi s tem škodovali občutljivemu gorskemu okolju?

Končna ugotovitev Mednarodnega leta gora je, da so gore in življenjska okolja v gorah še vedno slabo preučena. To so tudi območja, ki nimajo velike ekonomske blaginje in na teh območjih najpogosteje prihaja do sporov. In ravno zato je bil namen Mednarodnega leta gora zaščititi gore in njihove prebivalce ter jim omogočiti obstoj in trajnostni razvoj. Prepričana sem, da tudi pri nas v Sloveniji.

Andreja Ramšak